EINDVERSLAG FORMATIE 2022

Meppel, 21 mei 2022

Voorzitter van de Raad,

Hieronder treft u voor de raad aan het verslag over het opstellen van een coalitieakkoord en het formeren van een college van burgemeester en wethouders voor de periode 2022-2026. Met dit verslag wordt door de onderhandelaars aan de raad verantwoording afgelegd over de wijze waarop de formatie is uitgevoerd. In het verslag wordt ingegaan op de keuzes die in het proces gemaakt zijn. Ook wordt ingegaan op uitgevoerde activiteiten. Tot slot wordt de uitkomst van het proces toegelicht.

INLEIDING

Op woensdag 16 maart jl. gingen de inwoners van Meppel naar de stembus voor de verkiezing van de raad. De uitslag was zeven zetels voor Sterk Meppel, vier zetels voor de VVD, drie zetels voor het CDA, twee zetels voor de ChristenUnie, twee zetels voor de SP, twee zetels voor de PvdA, twee zetels voor D66 en één zetel voor Groenlinks.

In de raadsvergadering van 24 maart jl. - waarin de raad in nieuwe samenstelling voor het eerst bijeen kwam - werd de brief van de burgemeester behandeld waarin hij wees op enkele belangrijke maatschappelijke thema's voor de komende periode. Hij wees er op dat de samenleving dynamischer, complexer en meer gefragmenteerd is geworden. Hij vroeg aandacht voor het werken met kernopgaven waarin maatschappelijke vraagstukken integraal worden opgepakt. Hij ziet een grotere afstand tot de politiek en polarisatie, meer ondermijning, een grote druk op de woningmarkt en meer verstedelijking, kernopgaven die meer regionaal worden belegd, en tot slot een gemeentelijke organisatie die onderhoud en investeringen nodig heeft. De brief van de burgemeester is als bijlage toegevoegd.

FORMATIE

Op basis van de verkiezingsuitslag werden twee informateurs aangesteld. Op maandag 21 maart 2022 gingen Alberto Boon en Klaas Smidt met de fracties in gesprek over overeenkomsten, struikelblokken en raadsonderwerpen. De informateurs rapporteerden in de raadvergadering van 30 maart jl. De informateurs hebben kennis genomen van de verkiezingsprogramma's en hebben op 23, 24 en 25 maart jl. met alle fracties afzonderlijk gesproken. De meest genoemde onderwerpen voor mogelijke raadsonderwerpen zijn het woningentekort aanpakken, het verder brengen van de energietransitie, verkeersstromen (waarbij de fiets bijzonder de aandacht kreeg), sport waaronder accommodaties en tot slot participatiebeleid. De informateurs constateerden zorgen over de lage opkomst die breed gedeeld worden. Inhoudelijk waren er geen grote verschillen tussen de partijen met hier en daar accentverschillen. De informateurs wezen er op dat er enige spanning zit tussen de

ambities en plannen van de partijen en wat financieel mogelijk haalbaar zal zijn. Voor de formatie was het daarom aan te raden belang te hechten aan de financiële haalbaarheid van de plannen en duidelijk te maken welke keuzes worden gemaakt. De informateurs adviseerden transparantie te betrachten in het formatieproces, te werken aan een stabiele coalitie die gebaseerd is op onderling vertrouwen en een akkoord op hoofdlijnen te sluiten met ruimte voor de oppositie. Op grond van die gesprekken adviseerden de informateurs een coalitie van Sterk Meppel, VVD en D66 te beproeven. Deze combinatie zou de komende vier jaar kunnen rekenen op een meerderheid in de raad en een constructieve samenwerking met de raad. Het Verslag van bevindingen van de informateurs is als bijlage toegevoegd.

Op donderdag 7 april jl. verkenden de fracties van Sterk Meppel, de VVD en D66 de mogelijkheden van samenwerking. Op dinsdag 12 april jl. bevestigden de drie fracties dat zij gezamenlijk onder leiding van SteM gingen formeren. De formatie werd ondersteund door de ambtelijke organisatie en een externe procesbegeleider.

Op vrijdag 13 mei jl. presenteerden de fracties van SteM, de VVD en D66 in een drukbezochte bijeenkomst in schouwburg Ogterop hun akkoord 'Werk in uitvoering! Hierbij aanwezig waren de raadsfracties, vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties en uit de ambtelijke organisatie en natuurlijk de lokale en regionale media. Het coalitieakkoord met daarin de politieke afspraken over de portefeuilleverdeling is als bijlage toegevoegd.

Onderhandelaars

SteM	Eduard Annen en Klaas de Vries (kandidaat wethouder)
VVD	Robin van Ulzen (kandidaat wethouder) en Jan Roelof Meesters
D66	Jeannet Bos (kandidaat wethouder) en Arnoud de Vos

De formatie stond onder leiding van Eduard Annen, de lijsttrekker en fractievoorzitter van SteM. Hij kreeg in die rol ondersteuning van de gemeentelijke organisatie en een externe procesbegeleider.

VERTROUWEN

De informateurs adviseerden te werken aan een stabiele coalitie die gebaseerd is op onderling vertrouwen. Dat advies is door de onderhandelaars overgenomen. Er is vertrouwen. De onderhandelaars waren de beoogd fractievoorzitters en de beoogd wethouders voor de komende raadsperiode. Zij dragen – en voelen - de komende periode de politieke verantwoordelijkheid voor het dagelijks bestuur van de gemeente Meppel. Er is ruim tijd besteed aan het onderling versterken van het persoonlijke vertrouwen over-en-weer tussen de onderhandelaars en ook aan in het 'meenemen' van de fracties in het proces. De fracties zijn zich ervan bewust dat de komende jaren niet makkelijk zullen worden. Er was bij de onderhandelaars en de fracties een grote bereidheid om er samen uit te komen. De gesprekken verliepen in een goede sfeer, ook als de meningen uiteenliepen. De onderhandelaars waren goed op de hoogte van elkaars wensen en pijnpunten. Daarbij past wel een kanttekening. Geconstateerd kan worden dat we elkaar goed kennen maar dat mag er niet toe leiden dat er minder geluisterd wordt. Als de vermoeidheid toeslaat wordt soms te gemakkelijk geconstateerd dat men het eens is of wordt andersom de mening van de ander ingevuld op een wijze die niet zo bedoeld is, waardoor tegenstellingen lijken te

ontstaan die er niet zijn. We hebben gezien dat de basishouding van de fracties ten diepste constructief is. Het devies blijft daarom om ondanks dat we elkaar goed kennen toch goed naar elkaar te blijven luisteren. Juist als een debat wat langer duurt dan verwacht en de vermoeidheid toeslaat. Vertrouwen heeft periodiek onderhoud nodig en daarover zullen de fracties met elkaar nadere afspraken maken.

BURGEMEESTER

De Gemeentewet regelt in artikel 35, tweede lid de minimale betrokkenheid van de burgemeester bij de onderhandelingen. De tekst luidt: *'De burgemeester wordt geïnformeerd over de uitkomsten van de college-onderhandelingen. De burgemeester wordt alsdan in de gelegenheid gesteld zijn opvattingen over voorstellen ten behoeve van het collegeprogramma kenbaar te maken.'* De onderhandelaars kozen er voor de burgemeester intensiever bij het proces te betrekken dan de wet voorschrijft. De burgemeester heeft vooraf een burgemeestersbrief geschreven met als bijlage een ambtelijk introductiedocument. Daarvan is kennis genomen. De burgemeester is informeel op de hoogte gehouden van de voortgang van de onderhandelingen. De burgemeester is op maandag 9 mei jl in een gesprek geïnformeerd over de inhoud van het akkoord en de voorgenomen politieke afspraken over de portefeuilleverdeling. Doorslaggevend voor deze intensievere betrokkenheid was dat de burgemeester na de installatie van de wethouders leiding gaat geven aan het team en er ook zelf deel van uitmaakt. De brief van de burgemeester met daarin zijn opvattingen is separaat bij de raadstukken bijgevoegd.

GEMEENTESECRETARIS EN AMBTELIJKE ORGANISATIE

De gemeentesecretaris is de eerste adviseur van het college en de algemeen directeur van de gemeentelijke organisatie. De onderhandelaars hebben op 26 april jl. met de gemeentesecretaris en een aantal vertegenwoordigers uit de ambtelijke organisatie gesproken over door de onderhandelaars bepaalde inhoudelijke thema's. Met de gemeentesecretaris is gesproken over het versterken van de effectiviteit van de samenwerking tussen college en organisatie. De gemeentesecretaris wees er op dat de gemeentelijke organisatie een loyale beleidsmachine is die, mits effectief aangestuurd, de besluiten van het college samen met de samenleving goed kan uitvoeren. De gemeentesecretaris benadrukte in dat verband het belang van het meer werken met integrale kernopgaven en het versterken van hecht collegiaal bestuur als noodzakelijke inrichtingsprincipes in het hedendaagse openbaar bestuur. Ook benadrukte hij het belang van samenwerking, zowel met partijen in de Meppeler samenleving als in de provincie en de regio.

TRANSPARANTIE

Door de burgemeester, de fracties in de raad en de informateurs is aangedrongen op meer transparantie tijdens het formeren. Dit is een heikel punt, goed om extra aandacht aan te besteden. De wens tot meer transparantie leeft bij iedereen, ook bij de formerende fracties zelf. Formeren is echter een proces waarin gaandeweg

onderling vertrouwen moet ontstaan tussen de onderhandelaars onderling en tussen de leden van de formerende fracties. Het is mensenwerk. Het creëren van dat onderling vertrouwen is geen rationeel proces met een begin en een eind, het is meer een *processie van Echternach*: twee stappen vooruit en dan weer één terug. Tijdens dit proces wordt op enig moment geconstateerd dat er voldoende vertrouwen is om naar buiten te treden. Als iedere stap in het proces wordt blootgesteld aan politiek debat in de raad en publiek debat in de media, dan wordt een op zich al ingewikkeld proces nog ingewikkelder. Daarom is – onder het motto *'een broedende kip moet je niet storen'* – gekozen voor een aanpak om periodiek mededeling te doen van het verloop van de onderhandelingen maar geen inhoudelijke mededelingen te doen. Het eerste moment waarop fracties naar buiten konden treden was op 13 mei jl, de dag dat de fracties – in gezamenlijkheid bijeen – elkaar het *ja-woord* gaven op het akkoord en de voordracht van de wethouderskandidaten met aansluitend het informeren van de raad, de burgemeester, de gemeentesecretaris en de inwoners van Meppel via de media.

OPPOSITIE

De informateurs adviseerden een akkoord op hoofdlijnen met ruimte voor de oppositie. Een belangrijk onderwerp. Met de brief van 10 mei jl vroegen de oppositiefracties hier extra aandacht voor. Zij uitten enerzijds kritiek op het proces maar staken tegelijkertijd ook uitnodigend de hand uit. Een uitnodiging die de coalitiefracties graag aanvaarden. En die zij ook in het gehele proces voor ogen hebben gehad: ruimte bieden aan samenleving en gemeenteraad. Het coalitieakkoord is gebaseerd op uitgangspunten, richtinggevende afspraken en ambities. Dat biedt ruimte aan zowel partijen in de samenleving als in de gemeenteraad om nadrukkelijk mee te denken, inbreng te hebben en invloed uit te oefenen op de aanpak van de vraagstukken waarvoor we staan. Meer draagvlak, uiteenlopende inzichten en suggesties voor de manier waarop we tot oplossingen komen. Dit zal niet altijd makkelijk zijn en vanzelf gaan maar we geloven dat het veel kan opleveren.

Een mogelijkheid was geweest tijdens de formatie het oor te luisteren te leggen bij oppositie en partijen in de samenleving. Dat had de formatie complexer en dus langer gemaakt, want alle ingebrachte punten moeten gewogen worden en er moet bepaald worden in hoeverre die een plek moeten krijgen in het akkoord. En dat terwijl de huidige werkwijze erop gericht is ruimte te bieden in het proces ná de formatie zelf. Achterliggende gedachte was de periode tussen de verkiezingen en het aantreden van het nieuwe college zo beperkt mogelijk houden. De brief van de oppositie is als bijlage toegevoegd.

LAGE OPKOMST

De informateurs constateerden zorgen over de lage opkomst die breed gedeeld werden. De fracties hebben dit geadresseerd in hoofdstuk 4 op pagina 23 van het akkoord. Het is een zoeken naar meer verbinding met de inwoners. Samen werken aan maatschappelijke opgaven, een geactualiseerd participatiebeleid en meer transparantie. In de presentatie van het akkoord werd benadrukt dat van de

wethouders een grotere zichtbaarheid in de samenleving verwacht wordt met de opdracht aan de burgemeester die zichtbaarheid desgewenst te coördineren.

FINANCIËLE HAALBAARHEID

De informateurs wezen er op dat er enige spanning zit tussen de ambities en plannen van de partijen en wat financieel mogelijk haalbaar zal zijn. Voor de formatie was het daarom aan te raden belang te hechten aan de financiële haalbaarheid van de plannen en duidelijk te maken welke keuzes worden gemaakt. Het doorrekenen van een akkoord op hoofdlijnen was naar de aard van het document ingewikkeld en zou de formatie aanzienlijk langer laten duren. Bovendien is gekozen voor een akkoord op hoofdlijnen, wat doorrekenen van voornemens lastig, zo niet onmogelijk maakt. Daar is niet voor gekozen. Er is een apart hoofdstuk gemeentefinanciën opgenomen waarin wordt herkend en erkend dat de financiën van de gemeente Meppel al jaren onder druk staan. De onevenwichtig gefinancierde decentralisaties van rijkstaken naar de lokale overheden vergroten de problematiek voor alle gemeenten in de komende jaren en dus ook voor de gemeente Meppel. Afgesproken is dat er een integraal actieplan komt om de gemeentelijke financiën te verbeteren. In de bijlage van het akkoord is op pagina 27 een aanzet voor financiële spelregels opgenomen. Een artikel in Binnenlands Bestuur daarover, met een inhoudelijk commentaar van de afdeling Financiën van de gemeente is als bijlage toegevoegd.

AFRONDEND

Er ligt een akkoord, er is een voordracht met kandidaat wethouders. We gaan aan de slag. Nog enkele laatste opmerkingen. We hebben een bijzonder betrokken ondersteunende staf gezien. Zij maakten lange dagen om de processtappen van de onderhandelaars te begeleiden maar produceerden in de tussenliggende dagen de presentaties, schreven de convocaties en agenda's, werkten nauwgezet aan de verschillende versies van het Hoofdlijnenakkoord en verwerkten onvermoeibaar de stroom aan wijzigingsvoorstellen vanuit de onderhandelaars. We hebben een vastberaden en ondanks de politieke meningsverschillen bovenal constructieve groep van politieke onderhandelaars gezien die namens SteM, VVD en D66 mochten onderhandelen. We hebben hard gewerkt om een mooi resultaat re realiseren. We schuwden niet vroeg in de ochtend te verschijnen, laat in de avond pas huiswaarts te keren en ook de vrije zaterdagen waren geen belemmering. We gingen stevig met elkaar in discussie niet alleen om de ander te overtuigen maar ook om ons zelf te laten overtuigen. Er ligt een resultaat waar we allen met recht trots op mogen zijn. We hebben een nieuw gemeentebestuur.

Nu hiermee alles is vastgelegd, verantwoord en toegelicht, rest mij niet anders te zeggen dan 'Werk in uitvoering; we gaan aan de slag!'.

Namens SteM, VVD en D66

Eduard Annen, fractievoorzitter SteM

Chronologie van het volledige formatieproces

16 maart	*Verkiezingen*
24 maart	*Installatie raad met behandeling brief I van de burgemeester*
30 maart	*Raadsbehandeling Verslag van bevindingen van de informateurs*
7 april	Verkennend overleg onderhandelaars SteM, VVD en D66
12 april	Bevestiging bereidheid tot onderhandelen van de fracties
16 april	Teamvorming en onderling vertrouwen versterken
20 april	Bepalen van de hoofdlijnen van het akkoord
26 april	Presentaties gemeentelijke organisatie over staand beleid
27 april	Inhoudelijke gesprekken over akkoord
28 april	Verkenning formatie/voordracht wethouders
29 april	Ondersteuning leverde concept tekst aan
30 april-8 mei	Afstemming met de fracties
9 mei	Gesprek burgemeester, afronding tekst en bepalen wethouders
11 mei	Brief van de oppositiefracties
10 mei-12 mei	Communicatie, amendementen, tekstcorrecties, foto's en drukwerk
13 mei	Vaststellen akkoord, voordracht wethouders en presentatie coalitie
30 mei	Installatie wethouders, brief II van de burgemeester en eindverslag